

Diptera uit de sigaargal van het riet (*Phragmites communis* Trin.)

door

Br. THEOWALD

In najaar en winter 1952—1953 werden door de heer H. WIERING en mijzelf sigaargallen van het riet verzameld in de omgeving van Ankeveen, in de Heemskerkerduinen en in de omgeving van Bergen (N.H.). Deze gallen werden in glazen potten bewaard en alle uitgekomen Diptera werden geprepareerd en gedetermineerd. Het bleek, dat behalve de galvormige soort *Lipara lucens* Mg. nog een aantal andere Diptera uit deze gallen te voorschijn kwamen. Hieronder volgt een overzicht en een korte bespreking van de gevonden soorten.

Chloropidae: <i>Lipara lucens</i> Meigen	25 ex.
<i>Haplegis flavitarsis</i> Meigen	125 ex.
<i>Calamoncosis minima</i> Strobl	21 ex.
<i>Oscinella frit</i> Linnaeus	5 ex.
Anthomyzidae: <i>Anthomyza gracilis</i> Fallen	6 ex.
Agromyzidae: <i>Phytomyza succisae</i> Hering	1 ex.
Scatophagidae: <i>Cnemopogon apicalis</i> Wiedemann	1 ex.
Itonididae spec.	1 ex.

Lipara lucens Meigen. Deze vlieg veroorzaakt, zoals bekend, de gal op het riet. Behalve deze soort zijn er enkele andere soorten bekend, die gallen op riet veroorzaken. Zij werden bij onze monsters niet gevonden. De verhouding in aantal exemplaren tussen de eigenlijke galvormers en de andere gevonden soorten is niet overal gelijk. In de Heemskerkerduinen werden relatief maar weinig exemplaren van de andere soorten gevonden: bijna 60% van de uitgekweekte Diptera behoorden tot de galvormende soort. In de omgeving van Bergen en van Ankeveen bleken in de gallen de begeleidende soorten ver te overheersen en bracht *Lipara lucens* het niet verder dan ongeveer 7% van het totaal aantal uitgekweekte exemplaren.

Haplegis flavitarsis Meigen, *Calamoncosis minima* Strobl en *Anthomyza gracilis* Fallen. Van deze soorten is het bekend, dat zij uit de gallen van *Lipara lucens* gekweekt kunnen worden. Over hun levenswijze is echter slechts heel weinig bekend. De eerstgenoemde soort kwam op elk van de drie vindplaatsen in groot aantal voor. *Calamoncosis minima* kwam slechts in aantal te voorschijn uit de gallen, die uit Bergen (N.H.) afkomstig waren. *Anthomyza gracilis* Fallen is misschien meer mineerder in het riet dan inwoner van de sigaargal. Zij is n.l. ook gekweekt uit de stengels van *Juncus obtusiflorus* Ehrhart (Padderus) en van *Leersia oryzoides* Swartz (Rijstgras). Hoewel in een klein aantal exemplaren, kwam deze soort op elk van de drie vindplaatsen voor.

Oscinella frit Linnaeus kwam slechts in enkele exemplaren voor. Ook deze soort is zeker geen typische gast in deze gallen. Zij leeft in de stengels van een groot aantal Gramineae.

Cnemopogon apicalis Wiedemann is uit de gallen van *Lipara lucens* en *Lipara tomentosa* bekend. Zij is verder gekweekt uit de stengels van *Rumex aquaticus* Linnaeus (Paardezuring) en ook uit ..... de rups van *Arenostola phragmitidis*

Hb.! Dit laatste wijst wel sterk in de richting van een saprofage of parasitaire levenswijze.

Phytomyza succisae Hering, f.n.sp. Mineert als larve in het blad van *Succisa pratensis* Moench (Blauwe knoop). Deze soort was in Nederland nog niet bekend. Evenals praktisch alle minerende vliegen is hij slechts enkele mm groot en alleen met binoculair te herkennen. Het zou interessant zijn eens uit te zien naar aangetaste bladeren van de Blauwe knoop. Waarschijnlijk is deze mineerder tamelijk algemeen. Ons exemplaar is afkomstig uit een sigaargal van de Heemskerkerduinen. Het gebruikte deze gal wel als overwinteringsplaats.

Samenvattend vonden we dus onder de uitgekweekte Diptera:

1. de galverwekker zelf: *Lipara lucens* Meigen
2. enkele soorten, die waarschijnlijk meer op het riet afkomen dan op de gal:
  - Oscinella frit* Linnaeus
  - Anthomyza gracilis* Fallen
3. enkele soorten, die alleen maar uit deze gallen bekend zijn, en daar dus wel op een of andere wijze aan gebonden zijn:
  - Haplegis flavitarsis* Meigen
  - Calamoncosis minima* Strobl
4. een soort, die waarschijnlijk „inwoners” van riet beparasiteert:
  - Cnemopogon apicalis* Wiedemann
5. een soort, die deze gal als overwinteringsplaats gebruikt:
  - Phytomyza succisae* Hering.

Het geheel vormt een orienterend onderzoekje, dat zeker verder uit te breiden is. Het zou wel interessant zijn om na te gaan in hoeverre de standplaats van het riet en de omgeving van de rietzoom invloed heeft op de soortensamenstelling van het uitgekweekte materiaal.

Summary

From galls of *Lipara lucens* Meigen (Dipt.), collected in the autumn and winter of 1952—1953, a number of Diptera species were bred which are mentioned in the article. *Phytomyza succisae* Hering had not been taken before in the Netherlands.

Amsterdam-C., Kerkstraat 136.

Te koop aangeboden. — BEAVER, Fundamentals of Biology, 1940, f 2.50; STEMPELL, Leitfaden für das mikroskopisch-zoologische Praktikum, 1919, f 1.—; STITZ, Ameisen (Tierw. Deutschl.), 1939, f 15.— (b); KRANCHER, Erlebtes und Erprobtes aus dem Gebiete der praktischen Entomologie, 1922, f 1.—; CURRAN, Insects of the pacific world, 1945, f 4.— (b); DAHL, Anleitung zum Sammeln und Konservieren von Tieren, 1914, f 2.50; FREAR, A catalogue of Insecticides and Fungicides, Vol. 1, 1947, f 1.—; Das Grosse Jahrbuch der Natur (Kosmos), 1935, f 2.50; KRUSEMAN, De wonderwereld der biologie, 1949, f 2.50; KLEINE, Unsere heimischen Schmetterlinge z.j., f 0.50; v. BODEMEYER, Ueber meine entomologischen Reisen, 1927, f 8.—; WÜNSCHE, Die verbreitesten Käfer Deutschlands, 1895, f 0.25; KNOTTNERUS-MEYER, Zoologisches Wörterbuch. 1920, f 0.25. Te bevragen: Bibl. N.E.V., Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O. Binnen een week geen antwoord, verkocht. (b) betekent licht beschadigd.